

עניינים תוכן

2	מבוא.....
4	פרק א.....
4	ערבסק #3.....
7	פרק ב'.....
9	פרק ג' - פוסט קולוניאליזם ביצירות מחמוד קייס.....
12	פרק ד'.....
16	סיכום.....
17	תמונות.....
18	ביבליוגרפיה.....

מבוא

עבודה זו תעסוק בניתוח היצירות של האמן הצעיר מחמוד קייס, על רקע תפיסות וגישות שונות אשר מציגות את היצירות השונות לאורך. מחמוד קייס הוא אמן פלסטיני צעיר, בוגר החוג ללימודי אומנות באוניברסיטת חיפה. הוא נולד בשנת 1985 בנחף. הוא בן למשפחה פלסטינית מוסלמית והוא גדל וחונך בתור אדם דתי אשר נוהג לפקוד את המסגדים באופן קבוע. הוא למד אומנות במכללת סכנין ולאחר מכן השלים את לימודיו באוניברסיטת חיפה בתואר ראשון ושני. כיום הוא פועל בסדנת הפיסול של החוג לאומנות בחיפה ובמסגרת עיסוק זה הוא גם מלמד. את העבודות שלו ניתן לראות כביקורת ופרשנות שלו על החברה ועל המציאות הפוליטית והחברתית אותה הוא מבקש לתאר.

ראשית, יש לזכור כי אנו מתייחסים למציגים בתור יצירות אומנות מאחר ואנו מהווים חלק מן התרבות של העולם המערבי ורואים בערכים האסתטיים שלו ערכים מקובלים עלינו. למרות שיש שאנו מהווים מן העולם הזה ולמרות שאנו נוטלים חלק בתוצרים התרבותיים של העולם הזה אין כל הבטחה כי אנו נבין את המיצג באופן שהוא אמור להיות מובן לפי כוונתו של היוצר. חלק גדול מן הפירוש של יצירה מסוימת טמון בכך בפירוש של הצופה ביצירה. כל צופה מפרש את היצירות שהוא צופה בהן לפי אמות המידה הסובייקטיביות שלו ובכך אנו יכולים לקבל פענוח שונה לחלוטין של יצירה מסוימת, על ידי האנשים השונים. לכן, על מנת לפרש יצירה מסוימת בצורה הטובה ביותר, ואשר תרד לסוף דעתו של היוצר יש להבין את ההקשר של היצירה ואת העולם שממנה היא הגיחה. היצירה היא למעשה העברת מסרים של היוצר אל קהל הצופים, ולכן הבנה של העולם ממנה נוצרה היצירה, הינה קריטי לפענוח של היצירה.² נקודה זו חשובה במיוחד כאשר אנו עוסקים ביצירות של מחמוד קייס אשר מבקשות לערבת את הצופה באופן אקטיבי ביצירת האומנות.

היצירות של קייס נראית במבט ראשון יצירות סדורות וקבועות, אולם בחינה נוספת של היצירות מראות כי יש בהן מידה רבה של אומנות מופשטת. אומנות מופשטת היא אומנות שאין בה אובייקטים מזהות באופן מובהק. היא מתמקדת בביטוי של ערכים אומנותיים כמו צבע וצורה. סגנון מופשט אחד הוא סגנון מופשט גיאומטרי, ציור אשר נבנה מצורות גאומטריות טהורות.³ היצירות של מחמוד קייס הן בהחלט יצירות מן הסוג הזה אשר מבקשות להביע את המסרים שלהם באמצעות בניית הצורות הגיאומטריות.

Michael hatt charlotte klonk. (2006). Marxism and the social history of art. In art history: a critical introduction¹ to its methods. Manchester university press.

² סיכומי השיעור.

³ גרינברג ק'. (2000). **ציור מודרניסטי**. המדרשה. גיליון מס' 3.

פרק א

ערבסק #3

היצירה ערבסק או ערבסקה היא עבודת הגמר של מחמוד קייס. היצירה היא למעשה פרשנות אישית של קייס לגבי מוטיב הקישוט האסלאמי המסורתי, הערבסק. ערבסק הוא מוטיב עיטורי המציין מערך מופשט של צורות אשר חוזרות על עצמן באותו האופן. חזרות אלו יכולות להיות של צורות כמו עלים, גבעולים ופרחים, או חזרה של קווים. החיבור של העצמים הללו נעשים באופן אשר יוצר תבנית גיאומטרית. העיטורים יכולים להיות עיטורים בודדים אשר חוזרים על עצמם, או עיטורים שונים אשר יוצרים תבנית אחידה. המקור האיקונוגרפי של הצורות השונות הוא נובע מן המוטיבים של הצמחים השונים.

הערבסק של קייס הוא פרשנות אישית ועכשווית למוטיב הקישוט האסלאמי. בניגוד להופעה המסורתית של הערבסק, היצירה של קייס הינה בעלת ממדים גדולים אשר מזכירים פיסול מינימליסטי. החומרים אשר מרכיבים את היצירה הינם דיקט, חומר שהוא שונה באופן מובהק מן החומרים אשר מרכיבים בדרך כלל את הערבסק הצבעוני והאישי⁴. כך נוצר ניגוד בין העיטור הקלאסי העשיר, חי וצבעוני לערבסק של קייס אשר גם כן מכיל פיתולים וצורות גיאומטריות אשר חוזרות על עצמן אולם עושה זה בדרך חסרת צבע ועם חומר עץ פשוט ובעל צבע אחיד. בנוגע ליצירה קייס עצמו טען כי כאשר החל לעקוב אחר הקווים והצורות של הערבסק התעורר בו הרצון ליצור משהו חדש מתוך הישן.

תחילה עשה זאת באמצעות מודלים מוקטנים אולם בשל העניין הגובר שלו בטכניקות של תחת ממד, הוא החל לחשוב על הפוטנציאל המרחבי של הערבסק⁵. הפיכת הערבסק לתלת ממד נעשתה על ידי הגדלת החלקים שהיוצא אהב כך שהתפרשו על כל החלל. הוא הסביר כי כאשר התפלל במסגד הוא התפעל הוא בנה את היצירה שלו כך שבזוויות מסוימות הצורה של היצירה מתפרקת מול עיני הצופה ובנקודות מבט אחרות היא נראית יציבה⁶. קייס הסביר כי כאשר היה נוהג לפקוד את המסגדים הוא התפעל משווי המשקל של הערבסקות המסורתיות של המסגדים, מן הלינאריות של עיצוב הצורות, ההשתרעות ומן החזרה על הדפוסים שלהם. לדידו של קייס זוהי דרך מעניינת לעצב את המרחב וכאשר הוא היה חוזר לסטודיו שלו הוא נהג לפרק ולהרכיב מחדש את הערבסק, כדי לעמוד על טיבן באופן עמוק יותר.

בעקבות התעמקות זו הוא החליט ליצור פירוש אישי של מוטיב הקישוט האסלאמי. הוא הוציא את המוטיב הזה מן החומרים ומן הממדים שנקשרים אל הקישוט באופן טבעי ויצר אותו מחדש. הממדים החדשים הם ממדי ענק, בניגוד לאופן לממדים המסורתיים של הקישוט. ניתן לראות את היצירה כך שקייס הוציא למעשה את החלקים שהוא אהב בתוך הערבסק והגדיל אותם בצורה משמעותית. עיצוב

⁴ אולאי, א' ע' (2012). ביקור סטודיו אצל מחמוד קייס. עיתון הארץ. קישור:

<https://www.haaretz.co.il/gallery/art/studio/1.1780608>

⁵ שם

⁶ שם